

Elokvatieteen opinnoista Sorbonne Nouvelles yliopistossa

Pariisiin viidennessä kaupunginosassa, lähellä moskeijaa ja kasvitieteellistä puutarhaa, sijaitsee Sorbonne Nouvelles (Paris III) yliopisto. Joka päivä tuhannet opiskelijat valtaavat rakennuksen pitkät ja kapeat käytävät kiihuksessaan taidehistorian, teatteritieteen, kielitieteen tai kirjallisuustieteen luennoille. Pohjakerroksessa sijaitsevan pikkuruisen kahvilan kansoittavat kielisiä, sosiologiaa, kasvatustieteen, tai kulttuuriantropologiaa opiskelevat nuoret. Yliopiston elokvatieteenlaitoksella (UFR Cinéma et Audiovisuel) opiskelee vuosittain noin viisisataa "filmihullua" (opintoja voi suorittaa Licencetutkinnosta, joka vastaa suomalaista humanistisen kandidaatin tutkintoa, aina tohtorin tutkintoon asti). Elokvatieteen opiskelijoihin saattaa törmätä yliopiston elokvakerhossa (La Cinémathèque Universitaire) tai kirjastossa, jossa kirjojen, julkaisujen ja lehtien lisäksi on myös satoja videokasetteja.

Uusi oppiaine

Huolimatta elokuvan Ranskassa jo pitkään nauttimasta arvostuksesta, elokvatiede on yliopistoissa suhteellisen uusi tulokas (kevään 1968 kuohujen jälkimainingeissa, elokvatiede

pujahti opetussuunnitelmiin aluksi yksittäisinä kursseina, jotka vuosien saatossa vähitellen laajenivat omaksi tieteenalaksi). Ensimmäiset elokvatieteen Licence- ja Maîtrise-tutkinnot näkivät päivänvalon vasta 1980-luvun puolivälissä, eivätkä tohtorin tutkintokaan saaneet riittävää valtiontukea ennen 1980-luvun loppua. Toisaalta, vaikka Ranskassa tänä päivänä onkin mahdollista suorittaa ylioppilaskoe, jossa elokvatiede on yhtenä osiona (Bac A3 section Cinéma et Audiovisuel), ei yliopistossa toistaiseksi ole yhtään elokvatieteeseen erikoistunutta perustutkintoa. Kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana pakollisiin aineisiin voi yhdistää vain muutamia elokvatieteen luentoja. Vaikka monet suhtautuvatkin sangen kriittisesti useista aineista koostuvaan D.E.U.G:iin, on tutkinnolla myös kannattajansa. Sorbonne Nouvelles elokvatieteenlaitoksella esimerkiksi uskotaan, ettei elokvatiede saa linnottautua omalle saarekkeelle, vaan että elokvua on nimenomaan tutkittava suhteessa muihin taiteisiin ja tieteenaloihin. Useita eri aloja kattava D.E.U.G. luo ainakin jonkinlaisen perustan tämänkaltaiselle tutkimukselle.

Elokvakerhossa elokuvasivistystä

Jotta elokvatiedettä voi menestyksellisesti opettaa yliopistossa, on opiskelijoille luonnollisesti turvattava mahdollisuus nähdä elokuvia. Tästä on Sorbonne Nouvellesissa pitänyt huolta Claude Beylien perustama yliopiston elokvakerho, La Cinémathèque Universitaire (sen varastoissa on tällä hetkellä n. 4000-5000 elokvua). Viime aikoina rahavaikeuksien kanssa kamppaileva elokvakerho on kuitenkin joutunut yhä syvempiin ristiriitoihin eri levittäjien ja oikeuksien haltijoiden kanssa: vaaditut esityskorvaukset yksinkertaisesti ylittävät yliopiston resurssit. Ongelman monimutkaisuutta vain pahentaa seikka, ettei Ranskassa elokvakerhoilla ole toistaiseksi selkeää laillista asemaa ja siten erityistä lainsäädäntöä tukenaan. Kuutisenkymmentä elokvakopiota on jo kadonnut yliopiston elokvakerhon varastoista ja yli kuusisataa elokvua on vaadittu palautettavaksi (ne ovat vielä toistaiseksi elokvakerhon hallussa, mutta niitä ei saa näyttää). Kiihkeissä neuvotteluissa eri osapuolet yrittävät päästä sovintoon, jotta tämä elokvatieteen opetusta ainutlaatuisesti tukeva järjestelmä (kaksi näytöstä päivässä) tur-

vattaisiin jatkossakin. Kuten jo mainitsin, yliopiston kirjastossa on satoja videokasetteja opiskelijoiden ulottuvilla, toisaalta hienoja ja harvinaisia elokuvakokemuksia tarjoaa myös La Cinémathèque Française. Hyviä elokuvakirjastoja puolestaan ovat Bibliothèque de la F.E.M.I.S., Bibliothèque du C.N.C., Bibliothèque André Malraux ja Bibliothèque du Centre Georges Pompidou.

Sorbonne Nouvelle on teoriapainotteinen

L'Université de la Sorbonne Nouvelles lisäksi elokuvatietedtä voi Pariisin alueella opiskella monissa muissakin yliopistoissa. Mainittakoon mm. Paris I, Paris VIII, Paris X ja Paris XII. Muiden kaupunkien yliopistoista kannattaa muistaa esimerkiksi Bordeaux III, Grenoble III, Lille III, Lyon II, Montpellier III, Nancy II ja Toulouse II. Verrattuna moniin muihin "elokuvayliopistoihin", Sorbonne Nouvelles elokuvatieteenlaitos on hyvin teoriapainotteinen: Christian Metzin ja semiologian jalanjäljillä kulkevat vielä monet professorit ja lehtorit (myös yliopiston oma julkaisu "Théorème" pyrkii ylläpitämään mahdollisimman korkeaa tieteellistä ja teoreettista tasoa).

Sorbonne Nouvelles opetuksen rungon muodostavat yhdeksän eri tapaa lähestyä elokuvaa ja audiovisuaalista viestintää: elokuvan historia (Histoire du cinéma), viestinnän historia (Histoire des médias), elokuvan ja audiovisuaalisen viestinnän estetiikka ja teoria (Esthétique et théorie du cinéma et de l'audiovisuel), taloustiede (Economie et gestion de

l'audiovisuel), sosiologia (Sociologie de l'audiovisuel), mainonta (Publicité audiovisuelle), valokuvaus ja video (Photographie, vidéo), kasvatustiede ja koulutus (Pédagogie et formation) ja lopuksi harrastelijaelokuvat (Le cinéma non professionnel). Lisäksi yliopiston tämän hetkisiin tutkimushankkeisiin kuuluvat mm. mykkäelokuva vuodesta 1895 vuoteen 1914, siirtyminen äänielokuvaan, ranskalaisen elokuvan kaupallinen historia, värin merkitys elokuvissa, Jean-Luc Godard'in elokuvatuotanto, elektroniset kuvat ja eurooppalainen televisio. Sorbonne Nouvelles elokuvatieteenlaitoksella on parisenkymmentä opettajaa, joista neljä on professoreita.

Koulumaista opiskelua

Suomalaiseen yliopistoelämään verrattuna opintojen kulku Ranskassa on hyvin säännösteltyä, jopa koulumaista. Aluksi suoritetaan kaksivuotinen perustutkinto D.E.U.G. eli Diplôme d'Etudes Universitaires Générales. Tämä tutkinto on luonteeltaan hyvin yleinen eikä siis keskity ainoastaan elokuvatieteeseen. Itse opiskelin muuttaman elokuvaan liittyvän kurssin lisäksi mm. englantia, kirjallisuustiedettä, sosiologiaa, kulttuuriantropologiaa ja lingvistiikkaa (tämä tutkinto on sittemmin muuttanut nimeään ja sisältöään, mutta on kaiketi perusuonteeltaan hyvin samankaltainen). Koska Ranskassa yliopistoon ei ole sisäänpääsykoetta, D.E.U.G:in päänaivana ovat joka vuosi paisuvat opiskelijamäärät. Uusien opiskelijoiden taso ei aina ole riittävän korkea, kaikilla ei myöskään ole to-

dellista intoa ja halua opiskella elokuvateoriaa. Toisaalta ryhmät ovat valtavan suuria, sillä luokkia ja opettajia ei ole riittävästi. Jotta samanlaiselta tilanteelta vältyttäisiin siirryttäessä varsinaiselle elokuvatieteenlaitokselle, D.E.U.G:iin sisältyvät elokuvateoriaa ja elokuvahistoriaa käsittelevät luentosarjat toimivat eräänlaisina karsintakursseina: Sorbonne Nouvelles elokuvatieteenlaitokselle ei voi hakea, elleivät perustutkintoon liittyvät aineopinnot ole hyväksytysti suoritettu (tämä ei tietenkään koske yliopistollisen loppututkimuksen jo suorittaneita).

Väitöskirja neljässä vuodessa

Perustutkimuksen jälkeen seuraa yksivuotinen Licenee, joka koostuu yksinomaan elokuvatieteen luennoista. Itse muistan tutustuneeni mm. Ranskan miehityksen aikaiseen elokuvatuotantoon, 1950-luvun ranskalaiseen elokuvaan, elokuvan kaupalliseen todellisuuteen, elokuvateoriaan ja analyysiin, valokuvaukseen sekä narratologiaan. Tarjolla oli myös luentoja, jotka käsitelivät mm. Fritz Langin elokuvatuotantoa, elokuvahistorian metodologiaa, Hollywoodin kommunisteja ja villinlännen elokuvia (yhteensä n. 30-35 luentosarjaa). Maîtrise-tutkimuksen eli gradun jälkeen on vuorossa D.E.A. (Diplôme d'Etudes Approfondies). Se pohjustaa tulevaa väitöstyötä (Doctorat) ja lasketaankin ensimmäiseksi vuodeksi tohtorin tutkintoa. Sekä Maîtrise että D.E.A. ovat yksivuotisia tutkintoja. Opiskelija voi kuitenkin tarpeen vaatiessa anoa ylimääräisen vuoden kutakin tutkintoa

kohden. Maîtrise- ja D.E.A.-tutkintoihin sisältyy kumpaankin noin 100-sivuinen tutkielma (omat tutkielmani käsittelevät Aki Kaurismäen elokuvia *Varjoja paratiisissa* ja *Hamlet liikemaailmassa*). Lisäksi Maîtriseen kuuluu pakollisena kaksi opiskelijan itsensä valitsemaa luentosarjaa ja D.E.A.:han neljä. Eräs kurssleistani pyrki soveltamaan Gilles Deleuzen oppeja elokuva-analyysiin, toinen taas tutki elokuvaohjaajia mahdollisina "teoreettisina ajattelijoina" (tutkimuksemme kohteina olivat mm. Epstein, Hitchcock, Cocteau, Bresson ja Fassbinder). Luennoilla, joille osallistuin, käsiteltiin elokuvateorian lisäksi myös värin merkitystä elokuvissa sekä elokuvan ja kirjallisuuden välistä vuorovaikutusta.

Väitöskirja on Ranskassa tarkoitus saattaa päätökseen neljässä (korkeintaan viidessä) vuodessa. Yleisenä suosituksena on kirjoittaa lyhyt, mutta tieteellisesti mahdollisimman korkeatasoinen tutkielma (n. 350 sivua). Tarkoituksenani on tänä syksynä aloittaa väitöskirja Aki Kaurismäen elokuvatuotannosta. Sorbonne Nouvelles elokuvatieteenlaitoksen koulutusohjelmiin valitaan opiskelijat lähinnä aiheiden perusteella. Jokaisen halukkaan on lähetettävä yliopistolle yksityiskohtainen tutkimussuunnitelma, kirjallisuusluettelo sekä selvitys aikaisemmista opinnoista. Ulkomaalaisen opiskelijan on lisäksi todistettava opintojensa vastaavuus (tässä asiassa kannattaa kääntyä "Service de la scolarité"-toimis-

ton puoleen). Koska lopullisen päätöksen koulutusohjelmaan hyväksymisestä tekee yleensä elokuvatieteenlaitoksen opettajista koottu lautakunta, on järkevää keskustella tutkimuksen aiheesta ja muista vastaavista kysymyksistä jo etukäteen. Lisätietoja kannattaa kysellä elokuvatieteenlaitoksen sihteeriltä (Marie-Hélène Lebreton), minulta tai Suomessa Ranskan kulttuurikeskukselta.

Satu Kyösola

Yliopiston osoite:

Université de la Sorbonne
Nouvelle (Paris III)
UFR Cinéma et Audiovisuel
13 rue de Santeuil
75005 Paris
puh: (990 33 1) 45 87 42 38
fax: (990 33 1) 45 87 41 75

ESPOO CINÉ FILM FESTIVAL

23. - 27.8. 1995

Espoon Kulttuurikeskus, Tapiola

Espoo Ciné Film Festival,
PI 95, 02101 Espoo, Finland
tel 358-0-466 599, fax 358-0-466 458